

Het verbond van Josafat met Achab

door: P.M. Cuypers

2 Kronieken 18 -19

De gebeurtenis uit het leven van Josafat die in dit artikel voor onze aandacht staat begint met de vermelding: *'Toen Josafat rijkdom en eer in overvloed bezat, verzwagerde hij zich met Achab'* (2 Kron. 18:1).

Hoogmoed komt voor de val

Onder het bewind van koning Josafat had een geweldige reformatie plaatsgehad, een geestelijke opwekking waar wij alleen maar van kunnen dromen (2 Kron. 17). De toewijding en ijver die Josafat aan de dag had gelegd, was niet ongemerkt aan de HERE voorbijgegaan. De HERE had hem hiervoor rijkelijk beloond. De omliggende koninkrijken waren met vrees vervuld, zodat er een periode van rust en vrede voor Juda was aangebroken. Van alle kanten werd de koning overladen met geschenken. Alom werd hij geëerd en hij bezat rijkdom in overvloed. Josafat had het toppunt van zijn macht bereikt (2 Kron. 17:12). Hij zat boven op de berg. Bergtoppen zijn prachtig, maar ook gevaarlijk. Eén moment van onachtzaamheid kan dodelijk zijn. Eén misstap en men kan zeer diep vallen. De rust, de rijkdom en de voorspoed hadden bewerkt dat Josafat zelfingenomen was geworden. Zelfingenomenheid kan heel vlug tot zelfgenoegzaamheid en hoogmoed leiden. Als het oog niet meer eenvoudig maar boos is, verandert het licht van weleer in duisternis (vgl. Matth. 6:22,23). Josafat, die aan het begin van zijn koningschap nog krachtig optrad tegen het afvallige Israël, had zich met Achab verzwagerd. Hij had zijn zoon Joram uitgehuwd aan Atalja, de dochter van Achab (2 Kron. 21:6).

Van licht naar duisternis

'Josafat ging na verloop van jaren naar Achab te Samaria' (vs. 2a). Jarenlang had Josafat afstand gehouden van Achab, maar uiteindelijk ging hij toch door de knieën. Als we een stap in de verkeerde richting zetten, is het enkel een kwestie van tijd dat de volgende stap wordt gezet. Er kunnen jaren overheen gaan, maar de volgende stap komt! Wat hier verder opmerkelijk is: niet Achab ging naar Josafat, maar Josafat ging naar Achab. Op dat moment maakte Josafat zich ondergeschikt aan Achab. In feite was toen de (geestelijke) strijd gestreden. Josafat was de

verliezende partij! *'Toen slachtte Achab voor hem en zijn gevolg kleinvee en runderen in menigte'* (vs. 2b). Josafat werd door Achab met open armen ontvangen. Het aangerichte feestmaal moest de indruk wekken dat Achab eerbied en respect had voor Josafat. Achab was een gewiekst politicus, hij kende de kneepjes van het vak: laat de tegenpartij in de waan dat hij wordt gerespecteerd en je kunt hem als natte klei kneden en vormen! *Achab trachtte hem over te halen om op te trekken tegen Ramot in Gilead. Achab, de koning van Israël, zeide tot Josafat, de koning van Juda: 'Gaat gij met mij naar Ramot in Gilead?'* (vs. 3a).

Nu zien we waar het Achab om te doen was. Al het eerbetoon ten opzicht van Josafat en zijn gevolg had maar één doel: *'Gaat gij met mij naar Ramot in Gilead?'* *Hij antwoordde hem: 'Ik ben als gij, mijn volk is als uw volk; ik ga met u in de strijd'* (vs. 3b). Het feestmaal had zijn uitwerking niet gemist! Je zou haast denken dat Josafat niet meer helemaal nuchter was. Had hij soms te diep in het glas gekeken? Nee, het was niet de wijn die hem tot zulk een dwaze uitspraak bracht. Hoogmoed en ongehoorzaamheid hadden hem praktisch volledig beroofd van zijn geestelijk inzicht. Hij was blind. Het licht was veranderd in duisternis. In onze dagen wappert de vlag 'oecumene van het hart' op vele kerken en gebouwen. 'Wir sind alle Brüder' (Rooms-katholiek, PKN, Pinkstergemeente, vul maar in). Het maakt allemaal niets meer uit: 'Ik ben als gij, mijn volk is als uw volk'. Laten we samen de strijd aanbinden tegen de vijand. Ramot in Gilead moet weer in onze handen komen. O, dat klinkt prachtig. Ramot, de vrijstad in het Overjordaanse, moet weer in christelijke handen komen. Bij het 'Overjordaanse' kunnen we denken aan de aardse zegeningen die God heeft gegeven, zoals huwelijk, gezinsleven enz. Ramot lag in het stamgebied van Gad. Gad betekent geluk. Met weemoed denken we terug aan Ramot in Gilead. Het geluk dat we eens als christenen in handen hadden. Gelukkige huwelijken, een gelukkig gezinsleven, gehoorzame kinderen, morele en ethische normen die alom werden gerespecteerd. Helaas, Ramot is in handen gevallen van de koning van Aram (een type van de duivel, de overste van de wereld). Ramot moet echter weer in óns bezit komen. Laten we de handen in elkaar slaan om het weer te heroveren. Samen in de Naam van Jezus...samen op weg gaan... samen

bidden...samen strijden. 'Ik ben als gij, mijn volk is als uw volk'.

Wil de ware profeet opstaan?

'Maar Josafat zei tot de koning van Israël: Vraag toch eerst het woord des HEREN' (vs. 4). Nóg sprak het geweten van Josafat. Nóg was er een sprankje licht. Josafat wilde eerst de goedkeuring van de HERE hebben, en dat pleitte voor hem. Het heeft echter geen enkele zin de wil van God te zoeken als we in ons hart reeds een verkeerde weg zijn ingeslagen. Op het moment dat Josafat naar Achab ging, negeerde hij het waarschuwbord dat de HERE op zijn weg had geplaatst. Hij bevond zich op een doodlopende weg. Maar goed, Josafat kreeg wat hij wilde. Maar liefst vierhonderd profeten werden opgetrommeld. Op de vraag van de koning van Israël of hij wel of niet ten strijde moest trekken tegen Ramot in Gilead, antwoordden zij eenparig: *'Trek op; God zal het in de macht des konings geven' (vs. 5b).* Toch zat dit antwoord Josafat niet lekker. Intuïtief voelde hij aan dat hier iets niet klopte, en hij zei: *'Is hier niet nog een profeet des HEREN? Laten wij het dan door hem vragen' (vs. 6).* Als we aanvoelen dat we een verkeerde beslissing genomen hebben, zal er in ons binnenste een worsteling plaatsvinden. Ons geweten klaagt ons aan. Hoewel Josafat van vierhonderd profeten te horen had gekregen dat hij met een gerust hart kon optrekken, voelde hij diep van binnen dat hij verkeerd zat. Hij bezat echter niet meer de geestelijke kracht om rechtsomkeert te maken. Hij was al te diep in het slijk gezakt om er nog op eigen kracht uit te komen.

Als laatste werd Micha, de zoon van Jimla erbij gehaald. Micha was bij de koning van Israël niet geliefd. Niet geliefd is te zwak uitgedrukt: hij haatte hem omdat hij over hem nooit iets goeds te profeteren had. Een échte onheilsprofeet! (vs. 7). Achab had deze spelbreker er liever niet bij, maar op zachte aandring van Josafat – de koning spreke niet alzo – werd Micha toch gehaald (vs. 8). In de tussentijd lieten de profeten van Achab de éne na de andere profetie op de koning(en) los (vs. 9). Sidkiahu - zijn naam betekent: mijn gerechtigheid is Jahweh – de zoon van Kenaäna trok wel op een bijzondere wijze de aandacht. Hij had zich ijzeren horens gemaakt en zei: *'Zo zegt de HERE: hiermee zult gij Aram stoten totdat gij hen verdelgd hebt' (vs. 10).* Niet alleen zijn naam maakte indruk, maar heel zijn optreden. Deze profeet, en deze profetie die nog eens visueel werd uitgebeeld, kon op bijval rekenen: *'En al de profeten profeteerden evenzo: Trek op naar Ramot in Gilead en gij zult voorspoed hebben; de HERE zal het in de macht van de koning geven' (vs. 11).*

De bode die naar Micha was gezonden, was inmiddels met hem op weg naar dit spektakel. Hij wist hoe Micha in elkaar stak. Onderweg probeerde hij Micha over te halen om toch vooral gunstig te spreken: *'Zie, de profeten hebben eenstemmig gunstig voor de koning gesproken; laat dan toch uw woord zijn als dat van*

ieder hunner, en spreek gunstig' (vs. 12). Probeerde hij Micha in bescherming te nemen, of wilde hij Micha bewegen om nu eens voor één keer geen spelbreker te zijn? Maar Micha zei: *'Zo waar de HERE leeft, voorzeker, hetgeen mijn God zeggen zal, dat zal ik spreken' (vs. 13).* Niet hij, noch de koning, noch de profeten bepaalden wat hij zou spreken. Nee, het was zijn God die hem de woorden in de mond zou geven. Hij bepaalde wat er gesproken zou worden. Ook hoefde niemand hem in bescherming te nemen; hij sprak immers in de Naam van de HERE, de levende God. Hij diende Baäl niet, een dode afgod. Wie of wat had hij dan te vrezen! Micha sprak over 'mijn' God. Duidelijk had hij zich gedistantieerd van het 'ons' denken. Op geen enkele wijze voelde hij zich verbonden met de koning en zijn profeten. Hij haalde het niet in zijn hoofd om over 'onze' God te spreken. Tussen hem en het gezelschap dat op hem zat te wachten lag een diepe kloof, die niet overbrugd kon worden. Op de plaats van bestemming aangekomen, werd aan Micha dezelfde vraag gesteld als aan de vierhonderd profeten: *'Micha, zullen wij tegen Ramot in Gilead ten strijde trekken of zal ik het nalaten?' (vs. 14a).* Er heerste een gespannen stilte. Wat zou Micha zeggen? *'Trekt op, en gij zult voorspoed hebben; zij zullen in uw macht gegeven worden' (vs. 14b).* Dit antwoord verbaasde iedereen. Dit was niet de Micha die ze kenden! *De koning zei tot hem: 'Hoe dikwijls moet ik u bezweren, dat gij mij slechts de waarheid spreekt in de naam des HEREN?' (vs. 15).*

Micha had het spelletje willen meespelen, maar de koning was niet in de stemming voor spelletjes! Goed, de koning wilde de waarheid, en de waarheid kreeg hij! Daarop zei hij: *'ik zag geheel Israël op de bergen verstrooid als schapen die geen herder hebben, en de HERE zeide: dezen hebben geen heer, een ieder kere in vrede naar zijn huis' (vs. 16).* Daarmee was het doodsvonniss over Achab uitgesproken. Toen sprak de koning van Israël tot Josafat: *'Heb ik het u niet gezegd: hij profeteert over mij niets goeds, maar enkel onheil?' (vs. 17).* Micha was echter nog niet uitgesproken. Oók voor de profeten had hij een boodschap: *'Daarom hoort het woord des HEREN. Ik zag de HERE op zijn troon zitten, terwijl het ganse heer des hemels aan zijn rechter- en aan zijn linkerhand stond. En de HERE zeide; wie zal Achab, de koning van Israël, verleiden, zodat hij optrekt en sneuvelt te Ramot in Gilead? De een zeide dit en de ander dat. Toen trad er een geest naar voren, stelde zich voor de HERE en zeide: Ik zal hem verleiden. De HERE vroeg hem: Waarmede? Hij antwoordde: Ik zal heengaan en tot een leugengeest worden in de mond van al zijn profeten. Toen zeide Hij: gij moet hem verleiden en gij zult er ook toe in staat zijn; ga heen en doe het. Nu dan, zie de HERE heeft een leugengeest gegeven in de mond van deze profeten van u, en de HERE heeft onheil over u besloten' (vs. 18-22).* Klare taal. Micha wond er geen doekjes om, duidelijker kon het niet. De ware profeet had gesproken en zijn boodschap was hard aangekomen!

De valse en de ware profeet

Toen trad Sidkiahu, de zoon van Kenaäna, toe, sloeg Micha op de kaak en zei: 'Langs welke weg zou de Geest des HEREN van mij geweken zijn om tot u te spreken?' (vs. 23). Sidkiahu, die zich als spreekbuis van de profeten naar voren had geschoven, voelde zich in zijn eer en waardigheid als profeet des HEREN aangetast. Had deze Micha de euvele moed om te beweren dat de Geest van hem was geweken en een leugengeest van hem bezit had genomen? Hoe durfde Micha zich aan te matigen dat de Geest des HEREN alleen door hem sprak! We weten niet zoveel van deze Sidkiahu. Zijn naam – mijn gerechtigheid is Jahweh – duidt er in ieder geval op dat zijn vader Kenaäna, een godvrezend man moet zijn geweest. Hij zocht zijn gerechtigheid niet in zichzelf of in de wet, maar in Jahweh. Hij bracht dit tot uitdrukking in de naam die hij aan zijn zoon gegeven had. Helaas leert de Schrift dat vele zonen (of dochters) hun naam niet waar maken. Het is best mogelijk dat het lange tijd goed is gegaan in het leven van Sidkiahu. Misschien was het wel zo, dat de Geest des HEREN eens door hem had gesproken. Wie zal het zeggen? Dat was nu dan verleden tijd. Alléén al het feit dat hij zich in het gezelschap van Achab bevond, en iets goeds over deze afvallige en goddeloze koning profeteerde, toonde aan dat hij voor God onbruikbaar was geworden (vgl. 2 Tim. 2:20-21). Nee, achter de schermen zien we door welke geest hij gedreven werd. Heel zijn indrukwekkend optreden, en al zijn vrome woorden werden hem door een leugengeest ingegeven. Sidkiahu zou aan den lijve ervaren wie nu echt door de Geest des HEREN gesproken had. Dát zou hij zien op die dag, waarop hij van kamer tot kamer zou gaan om zich te verbergen (vs. 24).

Voor Achab was de maat vol. Toen zei de koning van Israël: *'neemt Micha, brengt hem weer weg naar Amon, de overste der stad, en naar prins Joas, en zegt: zo spreekt de koning: zet deze in de gevangenis en geeft hem brood en water der verdrukking, totdat ik behouden terugkom'* (vs. 25-26). Profeten zijn meestal niet geliefd onder het volk van God. Verdrukking is eerder regel dan uitzondering (vgl. Matth. 5:11-12; 13:57; 23:29-31,37). Micha liet zich echter de mond niet snoeren. Nog éénmaal liet hij zijn stem horen: *'Indien gij inderdaad behouden terugkomt, heeft de HERE door mij niet gesproken. Voorts zeide hij: Hoort gij volken altemaal!'* (vs. 27). Na deze duidelijke boodschap werd Micha afgevoerd. De luis werd uit de pels verwijderd!

Samen in de strijd

'Daarna trok de koning van Israël op, met Josafat, de koning van Juda, tegen Ramot in Gilead' (vs. 28). Van Achab was het overduidelijk dat hij geen oor had voor de boodschap van Micha. Als het aan hem had gelegen was Micha helemaal niet op het toneel verschenen. Van Josafat kunnen we dit niet zeggen. Thuis, in Jeruzalem,

luisterde hij wèl naar de profeten des HEREN (vgl. 2 Kron. 19:1-3), maar hier bevond hij zich op vreemde bodem. Hier ging men anders om met de ware profeten des HEREN. Dus zweeg Josafat en trok hij met de koning van Israël op. De volgorde is: de koning van Israël *voorop*. Achab had de leiding, Josafat volgde zwijgzaam!

Vóórdat zij echter het slagveld zouden betreden, zei de koning van Israël tot Josafat: *'Ik zal vermond in de strijd gaan; houd gij echter uw statiegewaad aan'* (vs. 29a). Met menselijk vernuft probeerde Achab te ontkomen aan het zwaard van de HERE dat boven zijn hoofd hing. Hij vermomde zichzelf. Hij kende de spelregels van de wereld en wist hoe het spel gespeeld moest worden (vs. 30). *'Zeg, beste Josafat, ik stel voor dat jij in mijn plaats als schietschijf fungeert. Jij mag mijn bliksemafleider zijn!'* Zo staat het er niet, maar het komt er wel op neer. Onbegrijpelijk dat Josafat zich als een gewillig schaap naar de slachtbank liet leiden. Hoe onnozel kunnen gelovigen soms zijn! Op het terrein van Achab komt goedgelovigheid je duur te staan. Zóver kan het komen als ware kinderen van God verbintnissen aangaan die door God worden afgekeurd. Totaal verblind. Geen onderscheidingsvermogen. Geen enkele weerbaarheid en geestelijke kracht. Josafat was een slappe figuur geworden die zich voor het karretje van Achab liet spannen. Eenmaal op het slagveld aangekomen, gebeurde wat Achab voorzien had: *'Zodra de wagenoversten Josafat zagen, riepen zij: Dat is de koning van Israël; en zij omsingelden hem om hem aan te vallen'* (vs. 31b). Het statiegewaad had zijn uitwerking niet gemist!

Toeval of beschikking?

'Maar Josafat riep luid en de HERE hielp hem, God lokte hen van hem weg' (vs. 31b). Josafat stond er helemaal alleen voor. De koning van Israël had hem niet alleen in zijn statiegewaad, maar ook in zijn hemd laten staan. Niets of niemand die hem uit zijn benarde positie had kunnen redden. Josafat riep luid. Hij klampte zich in zijn nood vast aan de HERE, en de HERE hielp hem. *'God is ons een toevlucht en sterkte, ten zeerste bevonden een hulp in benauwdheden'* (Ps. 46:4). De HERE was Josafat genadig. Hij was niet vergeten dat hij de gewijde palen uit het land had weggedaan en zijn hart er eens op gezet had om God te zoeken. Zolang er iets goeds bij ons gevonden wordt (2 Kron. 19:3), zal de HERE ons niet laten vallen. Hij is een genadig en barmhartig God, lankmoedig, groot van goedertierenheid en berouw hebbend over het kwaad (Jona 4:2). *'Zodra de wagenoversten zagen, dat hij de koning van Israël niet was, keerden zij zich van hem af. Een man echter spande de boog zonder bepaald doel en trof de koning van Israël tussen de verbindingsstukken en het pantser'* (vs. 32-33a). Een toevalstreffer? Was Josafat de geluksvogel en Achab de pechvogel? Nee, van meet af aan stond vast dat Achab zou sneuvelen. Hier is geen sprake van toeval,

geluk of pech. Termen als *geluk* of *pech* horen thuis in het woordenboek van de mensen van de wereld. Hun verduisterd verstand heeft geen weet van een God die alle dingen bestuurt en beschikt.

Geen heldendood voor Achab

Zwaar gewond trachtte Achab zich uit het strijdgewoel terug te trekken (vs. 33b). Lang hield hij zich in zijn wagen staande tegenover de Arameeërs; tot aan de avond. Doch hij stierf tegen zonsondergang (vs. 34). Op het witte doek zou de regisseur Achab waarschijnlijk een heldendood laten sterven. We zien het al voor ons: de held staande in zijn strijdswagen, steunend op zijn wagenmenner en stervend in het harnas. De zonsondergang op de achtergrond maakt het plaatje compleet! Achab was echter geen held. Hij was een lafaard, die vermond in de strijd was gegaan en daarna op een gemene en listige manier had geprobeerd aan de dood te ontkomen. Maar God had het oordeel aan hem voltrokken. De zon was letterlijk en figuurlijk over zijn leven ondergegaan. Wat hem restte, was de eeuwige duisternis. Toen men zijn wagen bij de vijver van Samaria afspoelde, lekten de honden zijn bloed, terwijl de hoeren zich wiesen, naar het woord des HEREN, dat Hij gesproken had (1 Kon. 21:19; 22:38). Voor Achab was geen heldendood weggelegd!

Hulp en vriendschap zijn 'grens'gebonden

Met de schrik in de benen was Josafat behouden naar zijn paleis in Jeruzalem teruggekeerd (2 Kron. 19:1). Overigens, Ramot in Gilead was nog steeds in handen van de koning van Aram. Heel het hachelijke avontuur van Josafat was op niets uitgelopen! Nog voordat hij op zijn koninklijke troon van de schrik kon bijkomen ging de ziener Jehu, de zoon van Chanani, hem tegemoet. De HERE liet er geen gras over groeien. Het uitstapje van Josafat werd bijzonder ernstig door de HERE beoordeeld. Jehu zei tot koning Josafat: *'Moogt gij de goddeloze helpen en bevriend zijn met hen die de HERE haten?'* (vs. 2a). Met deze retorische vraag hebben we de moraal te pakken van deze gebeurtenis. Hierop was maar één antwoord mogelijk: Nee! Onkruid en tarwe hebben niets met elkaar gemeen. Het een wordt verbrand, het ander wordt in de schuur gebracht (Matth. 13:30).

Hoe gemakkelijk overschrijden we de grens die God getrokken heeft. Het terrein waarop gelovigen zich dienen te begeven is duidelijk door God afgebakend: *'Gaat niet met ongelovigen onder een ongelijk juk.'*

Want welk deelgenootschap hebben gerechtigheid en wetteloosheid? Of welke gemeenschap heeft licht met duisternis? En welke overeenstemming heeft Christus met Belial? En welk deel heeft een gelovige met een ongelovige? En welke overeenkomst heeft Gods tempel met afgoden?' (2 Kor. 6:14-16). Hier hebben wij vijf retorische vragen, die stuk voor stuk waarschuwen geen enkele verbintenis aan te gaan met hen die de HERE haten. Als we net zoals Josafat willens en wetens de grenzen van dit afgebakende terrein overschrijden, zal God ons vroeg of laat ter verantwoording roepen. Dat we hier niet lichtzinnig over moeten denken, blijkt nog eens uit de woorden: *'Hierop rust de toorn op u van de zijde des HEREN'* (2 Kron. 19:2b).

Vallen en opstaan

Gelukkig eindigt deze droevige gebeurtenis uit het leven van Josafat niet met *toorn*. De HERE had hem niet laten vallen. Josafat had zich op glad ijs begeven en was flink onderuit gegaan. Maar *'de HERE schraagt allen die vallen, Hij richt alle gebogenen op'* (Ps. 145:14). Nadat Josafat zich onder het Woord van de HERE had gebogen, richtte de HERE hem weer op. Hij stond weer met beide benen op de grond. *'Josafat verbleef te Jeruzalem. Opnieuw trok hij uit onder het volk, van Berseba af tot aan het gebergte van Efraïm, en deed het wederkeren tot de HERE, de God zijner vaderen'* (2 Kron. 19:4). Hij 'verbleef' te Jeruzalem. Geen gevaarlijke uitstapjes meer. Nee, hij trok uit onder het volk.

Mannen als Josafat kunnen veel voor het volk van God betekenen. Ze hebben een voorbeeldfunctie en kunnen het volk motiveren zich opnieuw aan de HERE toe te wijden. Als goede leiders zorgen zij dat de juiste mensen op de juiste plaats worden (in)gezet (2 Kron. 19:5-11). Gelukkig had Josafat zich door de ziener Jehu laten gezeggen. Toch ging hij later opnieuw onderuit: *'Josafat, de koning van Juda, verbond zich met Achazja, de koning van Israël. Deze handelde goddeloos...'* (2 Kron. 20:35). We kennen het spreekwoord: 'Een ezel stoot zich in het gemeen niet tweemaal aan dezelfde steen'. Laten we maar niet al te hard over Josafat oordelen. Wie van ons durft te beweren dat hij zich nog nooit tweemaal aan dezelfde steen heeft gestoten? Daarom, laat hij die meent te staan, uitkijken dat hij niet valt (1 Kor. 10:12). Waakzaamheid blijft geboden!